

Datum
2019-12-30
Vår referens
Mikael Kylsäter
Strateg
mikael.kylsater@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Medborgarförslag - Klimatnödläge STK-2019-1364

Sammanfattning

Den 7 oktober 2019 skickade Mats Leijon in ett medborgarförslag till kommunstyrelsen. I medborgarförslaget föreslås bland annat att Malmös politiker ska erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge, att kommunen ska ta fram en klimatnödlägesplan och samverka med lokala aktörer för en skyndsam omställning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

1. Kommunstyrelsen anser medborgarförslaget om att utlysa klimatnödläge som besvarat med hänvisning till vad som redovisas i ärendet.
2. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar det till förslagsställaren.

Beslutsunderlag

- Medborgarförslag - Klimatnödläge
- Meddelande till förslagsställaren 191203
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200108 Medborgarförslag - Klimatnödläge
- Förslag till yttrande

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-01-08
Kommunstyrelsen 2020-01-15

Beslutet skickas till

Förslagsställaren

Ärendet

Den 7 oktober 2019 skickade Mats Leijon in ett medborgarförslag till kommunstyrelsen. I medborgarförslaget föreslås bland annat att Malmös politiker ska erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge, att kommunen ska ta fram en klimatnödlägesplan och samverka med lokala aktörer för en skyndsam omställning.

Under våren 2019 väcktes ett Malmöinitiativ med snarlika förslag som detta medborgarförslag som också ska behandlas av kommunstyrelsen (se ärende STK-2019-783).

Stadskontoret har utarbetat ett förslag till yttrande på medborgarförslaget.

Vad är ett medborgarförslag?

Privatpersoner, oavsett ålder, som bor i Malmö har rätt att lämna in medborgarförslag till stadens nämnder. Förslaget ska lämnas in skriftligt till berörd nämnd, antingen digitalt eller med post. Förslaget kan gälla alla ämnen som ligger inom ramen för den kommunala kompetensen, men får inte avse myndighetsutövning mot enskild eller personärende.

Ett medborgarförslag i Malmö ska behandlas politiskt. Det kan ske genom hela nämnden eller av ett utskott eller enskild förtroendevald med delegerad beslutanderätt. I övrigt är det berörd nämnd som närmare bestämmer formerna för beredningen av förslaget. Avser medborgarförslaget frågor som ligger inom en annan nämnds ansvarsområde, ska förslaget översändas till berörd nämnd för politisk bedömning.

Medborgarförslagets innehåll

I medborgarförslaget föreslås att Malmös politiker ska fatta följande beslut:

1. Erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge.
2. Ge kommunen i uppdrag att skyndsamt ta fram en klimatnödlägesplan och prioritera planen i kommunens strategiska arbete.
3. Fastställa att kommunen i klimatnödlägesplanen tar på sig att informera alla malmöbor om nödläget och samverka med lokala aktörer för en skyndsamt omställning. Kommunen bör även löpande informera medborgarna om vilka åtgärder som vidtagits.
4. Erkänna att nödläget varar tills världens nationer säkerställt att målet att den globala uppvärmningen inte passerar ödesdiga 1,5 grader, i enlighet med Parisavtalet.
5. Fastställa att kommunen enligt klimatnödlägesplanen prioriterar att samarbeta med andra kommuner internationellt och nationellt för att bygga upp kompetens och ta kompensatoriskt ansvar för en snabb omställning tills högre politiker tar sitt fulla ansvar för omställningen till en hållbar framtid.

Förslagen motiveras på följande sätt: ”Vi har bråttom nu om vi ska kunna uppfylla de klimatmål som Parisavtalet stipulerade. På nationell nivå, både internationellt, men även i Sverige, går det alldeles för långsamt. Det är uppenbart att vi inte kan vänta på att initiativen ska komma uppifrån, utan att vi behöver ställa krav på gräsrotsnivå och då är kommunen en bra startpunkt”.

Andra initiativ om att utlysa klimatnödläge

Den 27 maj 2019 publicerade Sydsvenskan en artikel om initiativet om att utlysa klimatnödläge (se ärende STK-2019-783). I artikeln intervjuas Roger Hildingsson, statsvetare vid Lunds universitet med fokus på miljö- och klimatfrågor. Han säger att ”Det starka klimatengagemanget är välkommet och motiverat. Men om glappet mellan ambition och åtgärder blir för stort kan det uppfattas som enbart en symbolhandling och i värsta fall till och med få ett löjets skimmer över sig”. Han konstaterar vidare att ”det är en utmaning för den samlade miljörörelsen att kraftfullt argumentera för det brådskande allvaret i frågan utan att skapa motstånd till klimatomställningen”.

I artikeln rapporteras även att Storbritannien som första land utlyste ett nationellt klimatnödläge i maj i år. Det innebar dock inga bindande åtaganden, utan en uppmaning om att skärpa klimatmålen och införa en cirkulär kretsloppsekonomi.

Sedan dess har bland annat EU-parlamentet och kommunstyrelsen i Lund fattat beslut med innebörden att de erkänner att det råder klimatnödläge.

Stadskontorets bedömning

Klimatfrågans allvar

Uppvärmningen av jordens klimat är utan tvekan en av mänsklighetens största gemensamma utmaningar. Internationell forskning har visat att ett varmare klimat tillsammans med andra försämringar av miljön, såsom föroreningar och minskad biologisk mångfald, riskerar att kraftigt försämra livsbetingelserna på jorden. Det kan bland annat innebära utmaningar för vatten- och livsmedelsförsörjningen samt en större risk för extrema väderfenomen.

Relation till miljömål i Malmö stad

2009 antog kommunfullmäktige Miljöprogram för Malmö stad. I programmet konstateras det att uppnå ett hållbart samhälle är den största utmaning världen har ställt inför. Dessutom ställs fyra övergripande miljömål upp för Malmö som berör stadens klimatpåverkan, en god stadsmiljö, ett hållbart brukande av naturresurser och att det ska vara lätt att göra hållbara val. Målen är ambitiösa. Stadens mål om minskad klimatpåverkan anger exempelvis att ”År 2020 ska Malmö stads egen organisation vara klimatneutral och år 2030 ska hela Malmö försörjas till 100 % av förnybar energi”.

Arbetet med att uppnå Miljöprogrammets mål följs årligen upp av miljöförvaltningen i Miljöredovisningen. Miljöredovisningen för 2018 visar att utvecklingen är positiv inom flera områden, men att utvecklingen går för långsamt för att samtliga mål ska nås till år 2020 då miljöprogrammet löper ut (se ärende STK-2019-164).

Den 21 november 2019 beslutade kommunfullmäktige om Malmö stads budget för 2020 (STK-2019-1271). I budgeten gavs miljönämnden i uppdrag att ta fram ett nytt miljöprogram för Malmö stad för perioden 2021–2030. Det innebär att kommunfullmäktige kommer få ta ställning till vilka miljö- och klimatmål som ska gälla för staden fram till 2030. I budgeten angav kommunfullmäktige också ett antal mål för innevarande mandatperiod. Ett av dem är att ”Malmö ska vara en föregångare när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser”. Samtliga nämnder och helägda kommunala bolag är ålagda att arbeta med detta mål. Detta mål och det nya miljöprogrammet kommer ange riktningen för Malmö stads framtida miljö- och klimatarbete.

Givet att Miljöprogrammets ambitiösa mål inte bedöms uppnås tillfullo till år 2020 anser stadskontoret att det är bättre att Malmö stad fokuserar sina ansträngningar på att uppnå de målen, snarare än att utlysa klimatnödläge och ta fram en klimatnödlägesplan.

Stadskontorets samlade bedömning

Utifrån resonemangen ovan anser stadskontoret att det finns en risk att ett utlysande av ett klimatnödläge skulle uppfattas som symbolpolitik och därmed stjåla fokus från de ansträngningar som krävs för att uppnå målen i stadens nuvarande och kommande miljöprogram samt det mål som kommunfullmäktige angav i budgeten om minskade utsläpp.

Vid ett eventuellt utlysande av klimatnödläge måste man också beakta det samlade kommunala uppdraget som fastställs av riksdagen genom lagstiftning. Landets kommuner är enligt lag ålagda att bland annat tillhandahålla utbildning, socialtjänst, omsorg och vård samt arbeta med fysisk planering och miljö- och hälsoskydd. Att utlysa klimatnödläge får således inte medföra att

kommunen åsidosätter sina övriga åtaganden.

Stadskontorets förslag

Stadskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser medborgarförslaget som besvarat med hänvisning till vad som redovisas i ärendet samt godkänner förslag till yttrande och skickar det till förslagsställaren.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör